

inimicus gratiæ Dei, homo omnium impudentissime, qui in primo libro meo, unde tu ista a contextu suo avulsa repuisti, ut aliquid sine ratione garrires, professione pura et plena os tuum mysteriis Manichæorum madens tuorumque damnavi? »

AUGUSTINUS. Numquid ut habeas causam bonam conviciando facturus es? Dic quorum meorum os, sicut meum damnasse te jactas? Dicturus es Manichæorum, sed ut maledicus, non ut veridicus¹. Ego enim et Manichæos detestor, et adjuutores eorum, in quibus appetis principatum, et utrosque adjuvante ac subveniente Domino Deo nostro catholica veritate redarguo. Sed ostendam meos, quos in me tanto nequius quanto astutius criminaris. In hac enim causa, ubi originalis peccati vertitur quæstio, propter quod me nomine Manichæorum atrocissimis dignum arbitraris opprobriis, meus est Cyprianus², qui cum peccasse nihil dixerit parvulum, non tamen tacuit, eum contraxisse peccati ex Adam prima nativitate contagium. Meus est Hilarius³, qui cum exponeret quod in Psalmo legitur: « Vivet anima mea et laudabit te: » Vivere se, inquit, in hac vita non reputat, quippe qui dixerat: « Ecce in iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea⁴. » Scit sub peccati origine, et sub peccati lege se natum. Meus est a tuo doctore excellentissime laudatus Ambrosius, qui dixit⁵, Omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est: sicut habes lectum, dicente David, « Ecce enim iniquitatibus conceptus sum, et in delectis peperit me mater mea. » Ideo Pauli caro, corpus mortis erat. Meus est Gregorius⁶, qui

¹ Vide lib. 1 Operis prioris contra Julian. cap. 8 et seqq. — ² Cyprian. Epist. LXIV, ad Fidum. — ³ Hilar. in Psal. cxviii. — ⁴ Psal. I, 7. — ⁵ Ambros. lib. 1 de Pœnitentia, cap. 2. — ⁶ Gregor. Nazianz. Orat. in Christi Nativitatem.

cum de baptismo loqueretur, Venerare, inquit, nativitatem, per quam terrenæ nativitatibus vinculis liberatus es. Meus est Basilius¹, qui cum ageret de jejuniis: Quia non jejunavimus, inquit, decidimus de paradiso; jejunemus ut ad eum redeamus. Meus est Joannes Constantinopolitanus dicens, Adam peccavit illud grande peccatum, et omne hominum genus in commune damnavit². Hi omnes, et alii socii eorum eadem sententias, quos commemorare longum est, mei sunt: si agnoscis, et tui sunt; sed mei doctores, improbatores tui. Quomodo igitur os meum meorumque damnasti? cum istorum, quos esse conspicias meos, concordissimo et veracissimo potius ore ipse damneris? Istis-ne tu luminibus civitatis Dei, mente tenebrosissima, fronte impudentissima, lingua procacissima audes crimen objicere Manichæi? Si autem non audes, cur mihi non ob aliud audes, nisi quia hoc dico, quod dicunt quibus non audes?

LIII. JULIANUS. « Ibi namque hic est a me collatus ordo verborum, cum dixissem auctorem Deum cœli et terræ, omniumque quæ in eis sunt, ac per hoc et hominum propter quos cuncta facta sunt. Non autem me fugit, inquit, cum hæc dicimus, illud de nobis disseminandum esse, quia gratiam Christi necessariam parvulis non putemus. Quod Christianos populos laudabiliter et vehementer offendit: si tamen dicti per se nefarii non nos arbitrarentur auctores: eo enim modo nec de fratribus suis falsa credendo crimen incurrerent, et studiosos se circa amorem fidei comprobarent. Munienda igitur nobis ista pars est contra impetum vanitatis, et confessione brevi os obloquentium consuendum. Nos igitur in tantum gratiam baptismatis omnibus utilem ætatibus confite-

¹ Basil. sermo 1 de Jejuio. — ² Joan. Chrysost. Homil. de Lazaro resuscitato.

mur, ut cunctos qui illam non necessariam etiam parvulis putant, æterno feriamus anathemate. Sed hanc gratiam locupletem spiritalibus donis credimus, quæ multis optima muneribus ac reverenda virtutibus, pro infirmitatum generibus et humanorum statuum diversitatibus, una, tam remediorum collatrice quam munerum, virtute medicatur. Quæ cum admoveatur, non est mutanda pro causis: jam enim ipsa dona sua pro accedentium capacitate dispensat. Sicut enim artes omnes non pro diversitate materiarum, quas arripiunt excolendas, ipsæ quoque aut detrimenta aut augmenta patiuntur, sed idem¹ semper atque uno modo se habentes multiplici decorantur effectū, ita et secundum Apostolum: « Una fides, unum baptisma²: » et multiplicantur et dilatantur in donis, nec tamen in mysteriorum mutantur ordinibus. Sed hæc gratia non adversatur justitiæ, quæ maculas eluit iniquitatis: nec facit peccata, sed purgat; quæ absolvit reos, non calumniatur innocuos. Christus enim qui est sui operis redemptor, auget circa imaginem suam continua largitate beneficia; et quos fecerat condendo bonos, facit innovando adoptandoque meliores. Hanc igitur gratiam, per quam reis venia, illuminatio spiritalis, adoptio filiorum Dei, municipatus Jerusalem cœlestis, sanctificatio, atque in Christi membra translatio, et possessio regni cœlorum mortalibus datur, qui aliquibus negandam putat, omnium bonorum execrationem meretur. »

AUGUSTINUS. In his omnibus quæ commemorasti gratiæ Dei muneribus, illud quod prius posuisti, dari per illam reis veniam, non vis ad parvulos pertinere, quos ullum reatum negas ex Adam trahere. Cur ergo cætera multis negat Deus parvulis, qui sine hac gratia in illa ætate moriuntur? Cur, inquam, non eis datur illuminatio spirita-

¹ Forte eadem. — ² Ephes. iv, 5.

lis, adoptio filiorum Dei, municipatus Jerusalem cœlestis, sanctificatio, atque in Christi membra translatio, et possessio regni cœlorum? Hæccine tot munera tam necessaria, tot imaginibus suis nullum secundum vos peccatum habentibus negaret Deus, penes quem summa potestas est, cum hoc beneficium non a se prohibeat voluntas contraria parvulorum? Tu certe ut hanc a vobis amolireris invidiam, qua dicimini parvulis baptismi gratiam denegare, dixisti quod eam gratiam, qui aliquibus negandam putat, omnium bonorum execrationem mereatur. Non igitur eam Dei omnipotentis æquitas negaret innumerabilibus parvulis, qui sine hac sub ejus omnipotentia moriuntur, si mali nihil in ejus occulto judicio mererentur. A quo judicio de stirpe Adam venientibus omnibus debito, quicumque secundum gratiam, non secundum debitum liberantur, non in suis meritis, sed in Domino gloriantur. Vos ergo si carere vultis opprobrio, quo Ecclesiæ catholicæ detestabiles facti estis, sinite Christum parvulis esse Jesum¹. Quod omnino non erit, si non eis conferet propter quod hoc nomen accepit, id est, si non eos salvos faciet a peccatis eorum. Hoc igitur de ista gratia dicite, ut offensione Christianorum de qua conquerimini careatis, quod dixit catholicus doctus doctorque Gregorius², Venerare nativitatem, per quam terrenæ nativitatis vinculis liberatus es. Nullo itaque modo ad istam gratiam pertinere parvulos confitemini, quandiu negatis eos nativitate cœlesti a terrenæ nativitatis vinculis liberari.

LIV. JULIANUS. « Quæ quoniam, ut locus interim hic patiebatur, munivi, revertamur illo unde digressi sumus; de hoc ipso, ubicumque opportunum fuerit, plenius locuturi. Ecce quanta confessionis luce, et eos qui baptismata parvulis denegarent, et vos qui ejus præjudicio justitiam

¹ Matth. 1, 21. — ² Gregor. Nazianz. in Christi Nativit.

Dei audetis maculare, reprobravi : protestans aliud me non tenere, quam instituta mysteria iisdem, quibus tradita sunt verbis, in omni prorsus ætate esse tractanda, nec pro causarum varietate debere mutari : verum fieri peccatorem ex malo perfecte bonum,; innocentem autem qui nullum habet malum propriæ voluntatis, ex bono fieri meliorem, id est, optimum : ut ambo quidem in Christi membra transeant consecrati ; sed unus deprehensus in mala vita, alter in bona natura. Ille enim innocentiam quam exortus acceperat, prava actione corrumpit : hic vero sine laude, sine crimine voluntatis, hoc solum habet, quod a Deo conditore suscepit, qui infucata primævitate felicior, bonum simplicitatis suæ vitiare non potuit, nullum habens de actibus meritum, sed hoc solum retinens, quod tanti opificis dignatione possedit. »

AUGUSTINUS. Quare ergo grave jugum super eum a die exitus de ventre matris ejus¹? Cur tanta corruptibilitas corporis, ut hac aggravetur anima ejus? Cur tanta mentis obtusio, ut etiam plagis erudiat tarditas ejus? Quo usque, Juliane, gravis es corde? Quo usque diligis vanitatem, et quæris mendacium², quo vestra hæresis fulciatur? Numquid si nemo peccasset, si natura humana in ea qua condita est bonitate mansisset, etiam in paradiso ad istas homo miserias, ut alia taceam, nasceretur?

LV. JULIANUS. « Ætas igitur illa sicut misericordiam Christi prædicat innovata, id est, innovantis mysterii virtute provecta; ita iniquitatem judicis, infamiam justitiæ, aut accusata, aut aggravata convincit. »

AUGUSTINUS. Ex qua vetustate ætas illa dicitur innovata, cum sit ortu nova? Labia dolosa sunt ista : si vis agnoscere vetustatem, ex qua parvuli christiana gratia renovantur, audi fideliter quod ait homo Dei Reticus ab

¹ Eccli. xl, 1. — ² Sap. ix, 15. — ³ Psal. iv, 3.

Augustoduno Episcopus¹, qui cum Melchiade Romano Episcopo quondam judex sedit, Donatumque damnavit hæreticum. Hic enim cum de christiano baptismo loqueretur : « Hanc igitur, inquit, principalem esse in Ecclesia indulgentiam, neminem præterit, in qua antiqui criminis omne pondus exponimus, et ignorantiae nostræ facinora prisca delemus ; ubi et veterem hominem cum ingentis sceleribus exuimus. » Audis-ne non postea perpetrata, sed etiam ingenita scelera veteris hominis? Numquid Manichæus fuit iste Reticus? Quomodo ergo non dolose innovari parvulos dicitis in christiana regeneratione, qui mala quæ ingeneravit antiqui criminis pondus in vetere homine non vultis agnoscere? Deinde si aggravata ætas illa iniquitatem judicis convincit, ut dicis, ita-ne non est aggravata gravi jugo super filios Adam? Et tamen non est hinc iniquus Deus; ac per hoc merito est aggravata. Nullum est autem hujus ætatis meritum malum, si non est originale peccatum.

LVI. JULIANUS. « Non ergo unitate sacramenti rea monstratur infantia, sed veritate judicii nihil aliud quam innocens approbatur. »

AUGUSTINUS. Invenisse te putas quare baptizetur : dic quare exsuffletur. Certe Pelagii auctoris vestri magna et invicta est putata sententia, ubi ait : « Si Adæ peccatum etiam non peccantibus nocuit, ergo et Christi justitia etiam non credentibus prodest². » Quid ergo de parvulis dictis, quando baptizantur, credunt, ad non credunt? Si dixeritis, Non credunt : quomodo non eis Christi justitia etiam non credentibus prodest, ut regnum coelorum possideant? Aut si prodest, ut cogimini confiteri : sic igitur eis nocuit Adæ peccatum nondum peccandi habentibus

¹ Reticus, episcop. Augustod. Vide lib. i contra Julian. cap. 3. — ² Vide lib. iii de Peccat. merit., cap. 2.

voluntatem, quomodo eis prodest justitia Christi nondum caedendi habentibus voluntatem? Si autem dixeritis, Per alios credunt: sic etiam per alium peccaverunt. Et quoniam verum est quod per alios credunt, (propter hoc enim et fideles per totam Ecclesiam nuncupantur:) profecto pertinent ad illud quod ait Dominus: « Qui autem non » crediderit, condemnabitur¹. » Condemnabuntur ergo si per alios non credant, cum per se ipsos non valent credere: condemnari autem juste nullo modo possent, si non sub peccato, ac per hoc et sub peccati principe nascerentur. Propter hoc ergo et exsufflantur. Removete ab eis deceptoriam vanitatem vestram: sinite parvulos venire ad Jesum qui salvum facit populum suum (in quo utique et ipsi sunt) a peccatis eorum².

LVII. JULIANUS. « Quanquam mihi, ut de statu explicando immorer parvulorum, consequentia rationis indicit, quæ res sua lege conjunctas dividi non sinit. Cæterum facilius esset jactura nascentium, si non eis compericlitaretur ipsa majestas. Excusa igitur Deum, et accusa parvulum: justum doceatur ille quod facit, qui sine justitia Deus esse non potest; et quævis suscipiat persona supplicium. Cæterum nunc extra sacrilegium res quas putas esse consortas, mutuo sibi vehementer repugnant. Dicit enim quoniam unis mysteriis, ut idololatræ ac parricidæ, imbuuntur et parvuli, omnes scelestos posse convinci: et addis rem multo absurdiorum, a sacramenti hujus quo de agimus auctore aliena peccata innocentibus imputari. Hoc est quod pugnare dixi, quia non capit rerum natura, ut uno tempore et adeo sit misericors Deus, ut propria unicuique confitenti peccata condonet; et adeo crudelis, ut innocenti impingat aliena. Horum prorsus cum alterum dederis, alterum tulisti: si donat veniam reis, non calumniatur

¹ Marc. xvi, 16. — ² Id. x. 14, et Matth. 1, 21.

innoxiis; si calumniatur innocuis, nunquam parcit obnoxiiis. »

AUGUSTINUS. Tu potius facis injustum Deum, cum tibi videtur injustum peccata patrum reddere in filios, quod se ille facere et verbis sæpe testatur et rebus ostendit. Tu, inquam, facis injustum Deum, sub cujus omnipotentis cura cum videas gravi jugo miseræ parvulos premi, nullum eos peccatum habere contendis, simul accusans et Deum, et Ecclesiam: Deum quidem, si gravantur et affliguntur immeriti; Ecclesiam vero, si exsufflantur a jure diabolicæ potestatis alieni. Ubi autem somniasti, idololatris et parricidis originalia parvulorum nos æquare peccata? Verumtamen mysteriis indita remissio peccatorum, in peccatis, et majoribus, et minoribus, et pluribus, et paucioribus, et singulis, vera est: in nullis vero peccatis, sicut esse parvulorum dicitis, falsa est. Sic autem aliena sunt originalia peccata propter nullum in eis nostræ voluntatis arbitrium, ut tamen propter originis contagium esse inveniantur et nostra. Quid est ergo, quod clamas, et dicis non posse Deum, et dimittere peccata majoribus propria, et imputare parvulis aliena? nec vis attendere, quod non nisi in Christo renatis utraque: non renatis autem in Christo, neutra dimittat? Ipsa sunt enim christianæ gratiæ sacramenta abscondita sapientibus et prudentibus, et revelata parvulis¹. In quibus o si esses, nec quasi magnus in tua virtute confideres, profecto intelligeres, sic imputari generatis parvulis injustitiam primi hominis ad subeundum supplicium, quemadmodum imputatur parvulis regeneratis justitia secundi hominis ad obtinendum regnum cœlorum: quamvis voluntate atque opere proprio nec illum in malo, nec istum in bono reperiantur imitari.

¹ Matth. xi, 25.

LVIII. JULIANUS. « Nihil itaque in verbis tuis, coactus ut dicis timore, præterii. Quid enim in tam elegantis ingenii possem pavere monumentis, nisi forte hoc solum, quod horrorem de obscænitatis tuæ impugnatione perpetior. »

AUGUSTINUS. Si emeris ista convicia, prodigum te dicerem: gratis tibi adjacent, cur non eis fruaris, quibus maledicum animum pascis?

LIX. JULIANUS. « Audi igitur contra ea quæ dixisti, breviter: non sunt Ecclesiæ catholicæ pectora, quæ sermo tuus convenit, si a pietate et ratione discordant. Quod utrumque committunt, cum nec de Dei æquitate bene æstimant, nec mysteriorum, quæ criminantur, sapientiam et divitias intelligunt. Non est hæc fides antiquitus tradita atque fundata, nisi in conciliis malignantium, inspirata a diabolo, prolata a Manichæo, celebrata a Marcione, Fausto, Adimanto, omnibusque eorum satellitibus, et nunc a te in Italiam, quod graviter gemimus, eructata. »

AUGUSTINUS. Quo ore, qua fronte concilium malignantium dicis, consensionem tot catholicorum, qui Doctores Ecclesiarum fuerunt ante nos? Quasi vero si in concilio episcoporum, quod non salubriter, sed jactanter, propter vestras quæstiones debere dicitis congregari, sederent episcopi quos supra memoravi, ut alios omittam, Cyprianus, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, Basilius, Joannes Constantinopolitanus, aliquos eorum qui nunc manent facile inveniretis, quos eis in doctrina ecclesiastica antiquitus tradita æquare, nedum præferre possetis. Cum ergo ipsi contra vos de peccato originali proferant apertas clarasque sententias, et quas paulo ante posui, et alias plurimas; horum-ne in catholica veritate consensum audetis malignantium appellare concilium? et cogitatis,

quid istis contradicatis, ac non potius quo fugiatis, si eis consentire non vultis? Sed quoniam me dixisti eructasse in Italiam quod gematis, eundem illum episcopum Italiæ a tuo doctore laudatum in tuam frontem replico Ambrosium¹. Omnes homines, inquit, sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum, dicente David, « Ecce in iniquitatibus conceptus sum, et in » delictis peperit me mater mea. » Ideo Pauli caro corpus mortis erat, sicut ipse ait: « Quis me liberabit de corpore » mortis hujus? » Christi autem caro damnavit peccatum, quod nascendo non sensit, quod moriendo crucifixit, ut in carne nostra esset justificatio per gratiam, ubi erat ante colluvio per culpam. Hanc ego fidem antiquitus traditam dico atque fundatam: tu renuis, et cui relucteris, non respicis. Numquid huic eam a diabolo dicere poteris inspiratam? Numquid iste Manichæus est? numquid Marcion? Faustus? Adimantus? Non utique, sed longe his dissimilis, longeque contrarius. Pelagius certe dicat quis iste sit. Ille, ille est, cujus fidem, et purissimum in Scripturis sensum ne inimicus quidem ausus est reprehendere, Quid est, Juliane? ubi te vides? Ille, cujus ne inimicus quidem reprehendere ausus est fidem, hanc habebat fidem, quam tu ita reprehendis, ut eam tribuas conciliis malignantium. Ecce non est eorum, sed est Ambrosii: quia vera est, quia sana est, quia, ut dixi, antiquitus tradita atque fundata est, hæc et mea est. Non ego hanc in Italiam (quod vos gemere dicitis) eructavi: sed potius ab isto episcopo Italiæ hanc prædicante et docente lavacrum regenerationis accepi. Quoniam fides ista catholica est, et tamen tua non est: tu ergo ubi es? Vide, obsecro, et redi. Videre tibi expedit, non invidere: redire cupimus, non perire.

¹ Ambros. lib. 1 de Penitentia, cap. 2 vel 3. — ² Rom. vii, 14.

LX. JULIANUS. « Nihil est peccati in homine, si nihil est propriæ voluntatis, vel assensionis: hoc mihi hominum genus, quod vel leviter sapit, sine dubitatione consentit. Tu autem concedis nihil fuisse in parvulis propriæ voluntatis: non ego, sed ratio concludit, nihil igitur in eis esse peccati. Nequaquam ergo propter hoc ad Ecclesiam deferuntur, ut infamentur, imo ut infament Deum: sed deferuntur, ut laudent Deum, quem et bonorum naturalium et donorum spiritualium protestantur auctorem. »

AUGUSTINUS. Non infamantur, cum exsufflantur: sed eruuntur de potestate tenebrarum: nec infamant Deum, sed quo creatore nati sunt, hoc indigent salvatore: et ideo renascendo, ex Adam transferuntur ad Christum. Ubi autem dixisti: « Nihil est peccati in homine, si nihil est propriæ voluntatis, vel assensionis: » plenius verum diceres, si adderes, vel contagionis.

LXI. JULIANUS. « Originale autem peccatum si generatione primæ nativitatæ attrahitur, nuptias quidem a Deo institutas damnare potest, cæterum auferri a parvulis non potest: quoniam quod innascitur, usque ad finem ejus, cui a principiorum causis inhæserit, perseverat. »

AUGUSTINUS. Nec nuptias damnat, quia non ipsæ sunt causa ejus; et aufertur ab omnipotente illo, qui et homo nasci potuit sine illo.

LXII. JULIANUS. « Nullam itaque tibi calumniam commovemus, quasi damnes nuptias, et quasi hominem, qui ex illis nascitur, opus diaboli esse dicas; nec infideliter hoc objicimus, nec imperite colligimus: sed qui sit consequentium sententiarum effectus, sollicitè et simpliciter intuemur. Nunquam sunt enim sine commixtione nuptiæ corporales. Tu dicis, quicumque ex illa commixtione nascuntur, ad diabolum pertinere: dubio procul pronuntias nuptias ad jus dæmonis pertinere. »

AUGUSTINUS. Numquid nos dicimus, sine commixtione corporis nuptias in paradiso esse potuisse, si nemo peccasset? Sed non ibi esset malum, quo nunc bene utitur, pudicitia conjugalis. Illud autem malum est a vulnere, quod diabolica inflixit astutia. Hinc rea tenetur propago mortalium: hinc est qui nascitur sub principe peccato donec renascatur in Christo, qui nullum habuit omnino peccatum; a quo solo vinculum solvitur mortis, quia solus fuit liber in mortuis¹.

LXIII. JULIANUS. « Dicis trahi naturæ conditione peccatum, qui vis hoc malum a voluntate primi hominis accidisse. Differo hic responsionem, qua convincendus es, quod sine verecundia mentiaris. Sed quod ad præsentem locum spectat, colligo, et sapientiæ ratiocinanti credo, quod naturam videlicet diabolicam sine ambiguitate definias. Nam si in ea vel per eam est, propter quod homo a diabolo possidetur; irrefutabiliter diaboli est, per quod Dei imaginem sibi potuit vindicare. Imo nec imago Dei est, quæ per exortum suum in regno diaboli est. »

AUGUSTINUS. Credis, sed opinanti stultitiæ, non ratiocinanti sapientiæ. Sine parvuloserui de potestate tenebrarum, ut Christi transferantur in regnum. Nam dicendo eos veteris delicti non habere contagium, et sic removendo a misericordia Salvatoris, qui salvum facit populum suum a peccatis eorum², unde vocatus est Jesus; nihil agis, nisi ut ira Dei maneat super eos, de quibus locutus est Job dicens, « Homo natus ex muliere, brevis vitæ, et » plenus iræ, et sicut flos fœni decidit, fugit autem sicut » umbra, et non stabit: nonne et hujus curam fecisti, et » hunc fecisti intrare in conspectu in judicium? Quis enim » erit mundus a sordibus? ne unus quidem, etiamsi unius

¹ Psal. LXXXVII, 6. — ² Matth. I, 21.

» fuerit diei vita ejus super terram¹. » Sed videlicet, homo misericors, miseraris imaginem Dei, ne dicas eam sub peccato carnaliter nasci. O quam crudelis est ista vana misericordia tua, quæ parvulis negat misericordiam Salvatoris sui, qui venit quærere quod perierat². Per illas igitur sordes, sine quibus homo Dei dicit esse neminem, etsi unius diei sit vita ejus super terram, sibi vindicat diabolus imaginem Dei, non per substantiam, quam creavit Deus. Vitiata est enim natura, non vitium est.

Sed tu, « Nec imago Dei est, inquis, quæ per exortum suum in regno diaboli est. » Quid si tibi alius dicat, Non est imago Dei, quæ nullo rea peccato, non tamen intrat in regnum Dei : nonne, quid respondeas non habebis, si vana respondere nolueris? Et certe propterea est homo imago Dei, quia factus est ad similitudinem Dei³. Cur ergo et vanitati similis factus est, propter quod deis ejus velut umbra prætereunt? Non enim ab hac vanitate separaturus es parvulos, cum dies eorum velut umbra prætereant. Postremo numquid eos et a viventibus separabis? Audi ergo eum qui dicit in Psalmo : « Ecce veteres posuisti dies meos, et substantia mea tanquam nihil ante te; verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens⁴. » Cum ergo sit imago Dei omnis homo vivens, dic unde sit etiam vanitas omnis homo vivens? sed quid dicturus es, qui non vis agnoscere, aliud horum esse ex conditione Dei, aliud accidisse ex conditione peccati? Permittite, quæsumus, ut homo vivens, qui ad Dei similitudinem factus est, eruatur a potestate tenebrarum, sub qua vanitati similis factus est : eruatur autem nunc interim a reatus obligatione; post hanc vero corruptibilem vitam, ab omni etiam vanitate.

¹ Job, xii, 1, juxta LXX. — ² Luc. xix, 10. — ³ Psal. cxliii, 4. — ⁴ Id. xxxvi, 6.

LXIV. JULIANUS. Si igitur legas opus meum, desines mirari, cur ad verba tua, quæ supra posueram, reverterim. Promiseram quippe me de scriptis tuis probaturum, quoniam tu inter impietatem quam biberas, et ejus invidiam quam timebas, pariter utrumque dixisses, et quod a catholicis, et quod a Manichæis asseri solet. Est itaque ibi talis ordo verborum admotus tuo capiti, quod nunc fronte sycophantæ interpolatum fuisse mentitus es. Scio me magna pollicitum, id est, ut de adversarii sermonibus approbarem, et eos qui homines opus Dei negant, jure damnari, et istum ipsum, qui hoc confitetur, nihil aliud agere, quam ut peculium diaboli confirmet esse, quidquid de nuptiarum fœcunditate procedit. Hoc enim genere, patrocini sui quoque legibus, Manichæorum opinio destruetur. Verum id tota libri ejus exordia publicarunt. Ait enim opus esse divinum homines, qui ex nuptiis, id est, ex maribus nascuntur et fœminis : qua sententia omne quod erat acturus evertit, nobisque assentitur dicentibus esse impios, qui hæc audeant denegare. Absoluta igitur jam una pars est : superest ut ostendam, id eum quod nuper impugnavit astruere. Quibus dictis partem tum capitis retractavi in qua dixeras, » Eos, qui de tali commixtione nascuntur, dicimus trahere originale peccatum, eosque de parentibus qualibuscumque nascantur, non negamus adhuc esse sub diabolo, nisi renascantur in Christo, et per ejus gratiam de potestate eruti tenebrarum, in regnum illius qui ex eadem sexus utriusque commixtione nasci noluit, transferantur. « Cur ergo putes hinc te excusari posse ab errore Manichæorum, quia ausus es sententiam, cum qua omnibus ingenii tui viribus luctaberis, inserere; cum hoc non patrocinium erroris tui, sed testimonium sit stultitiæ singularis, qui putas Calliphontis more virtutem et vitia, justitiam et iniquitatem oratione tua posse in fœdera con-